

18 יוני 2019

לכבוד	לכבוד	לכבוד
עו"ד אילת כהן מלקמן	מר שמואל אבואב	מר בנימין נתניהו
יועמ"ש משרד החינוך	מנכ"ל משרד החינוך	מ"מ שר החינוך
בפקס : 02-5603840	בפקס : 02-5602336	בפקס : 02-5602246

שלום רב,

הנדון: חוזר מנכ"ל מס' 15-7.6 מיום 07.05.2017 בעניין

נוהל הטיפול במשלחות היוצאת לחו"ל

בשם מרשתי, עמותת מאסאר – מרכז לחינוך, ע"ר 580341873 (להלן: "העמותה"), ובשם הורי תלמידי בית ספר תיכון מאסאר בנצרת, הריני לפנות אליכם בבקשה לביטול חוזר המנכ"ל שבנדון, כפי שיובא להלן:

1. מרשתי, עמותת מאסאר, הוקמה בשנת 2000, כשפרויקט הדגל שלה היה הקמת בית ספר מאסאר, בית ספר ייחודי וניסויי בנצרת המופעל כיום על רצף חינוכי הכולל גנים, בית ספר יסודי ובית ספר תיכון. בית הספר התיכון מאסאר (להלן: "תיכון מאסאר") הינו בית ספר מוכר ולא רשמי, שהסמל המוסד שלו 338715. בישיבת "ועדת הייחודים" במשרד החינוך מיום 18/10/2018 הוענק לבית ספר מאסאר אישור כבית ספר ייחודי על אזורי. הייחודיות שאושרה היא: "חינוך הוליסטי בו האומנות מהווה ציר מרכזי לפיתוח זהות אישית וחשיבה ביקורתית בחברה הערבית".
2. לבית הספר פעילות חינוכית ענפה, הכוללת בין היתר משלחות חילופי תלמידים עם בתי ספר תיכוניים בחו"ל. למשלחות אופי חינוכי תרבותי; משתתפים בהן מדי שנה כ- 25 תלמידי תיכון. התלמידים נוסעים לחו"ל, שם הם נפגשים עם תלמידי תיכון בני גילם מתרבות שונה, מתארחים אצלם בבית ספרם ובבתי משפחותיהם. התלמידים משתתפים בסדנאות המתקיימות בתוך בית הספר, ומתלווים למארחיהם לסיורים מודרכים. לאחר מכן התלמידים מחו"ל מגיעים ארצה ומתארחים אצל תלמידי תיכון מאסאר.
3. נוכח החשיבות של פעילות חינוכית זו, בית ספר מאסאר מקפיד על הוצאת משלחות התלמידים מדי שנה, החל משנת 2009. בשנים האחרונות התכנית מתקיימת בבית ספר

P.O. Box 8921 Haifa 31090 Israel Tel: (972)-4-950-1610 Fax: (972)-4-950-3140

حيفا 31090 ص.ب 8921 هاتف 04-9501610 فاكس 04-9503140

חיפה 31090 ת.ד. 8921 טלפון 04-9501610 פקס 04-9503140

Email: adalah@adalah.org <http://www.adalah.org>

תיכון בעיירה יארנה שבשוודיה, כאשר תכליתה של התכנית הינה הכרה ולמידה אודות תרבויות "האחר" – בעבר, הווה ועתיד. התלמידים נחשפים לאתגרים של הדיאלוג בין "התרבות שלי" לבין "תרבות האחר". כמו כן, התלמידים נחשפים לאופי מערכות החינוך השוודית והאתגרים של החינוך האחר.

4. חרף הצלחתה הרבה של תכנית זו, תיכון מאסאר החליט להפסיק אותה לאחר כניסתו לתוקף של חוזר מנכ"ל מס' 7.6-15 מיום 07.05.17 - נוהל הטיפול במשלחת היוצאת לחו"ל (להלן: "חוזר המנכ"ל"). לפי חוזר המנכ"ל, תלמידי בית הספר המתכוונים להשתתף במשלחת לחו"ל מתבקשים לעבור קורס הסברה ממשלתי מכוון (להלן: "הקורס"), כאשר השתתפות בקורס והצלחה בו הן תנאי סף לקבלת אישור משרד החינוך להשתתפות במשלחת.

5. כפי שיוסבר להלן, מדובר בנוהל פוליטי, מגמתי ומשרת עמדה פוליטית ימנית קיצונית, וזאת בניגוד לתכנים הרלוונטיים העומדים בתכנית החינוך הממשלתי בישראל, ועוד בניגוד למאפייניו הייחודיים של בית הספר כפי שיוסבר להלן.

6. הקורס מורכב ממספר סרטונים, כשבכל סרטון ישנו דובר אחר המציג בפני התלמידים תכנים שבעיקרם תכנים פוליטיים, מוטים, המועברים מנקודת מבט חד צדדית וצרה מאוד, המקדמות אג'נדה פוליטית של צד מסוים של המפה הפוליטית. לאחר הצפייה בסרטונים, על התלמידים להשיב על שאלות רב ברניות, כאשר התשובה לשאלה הינה גם בבחינת עמדה פוליטית שעל התלמיד לנקוט בה, כאשר לכל שאלה ישנה תשובה אחת נכונה בלבד.

7. התכנים בקורס הינם ללא כל רגישות להבדלים תרבותיים ולייחודיות המיעוט הערבי, וללא כל הכרה בשפה, התרבות, ההיסטוריה, המורשת של האוכלוסייה הערבית, וזאת בניגוד להוראות חוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953 (להלן: "חוק חינוך ממלכתי"). אף יותר מזו, התכנים יש בהם משום הדרה לנרטיב האחר של התרבות השונה, ובפרט של המיעוט הערבי במדינה.

8. דוגמאות לסוגי השאלות שתלמידי בית הספר יתבקשו לענות עליהן במהלך הקורס: כיצד משתמשים ארגונים פלסטינים ברשתות חברתיות דיגיטליות? כאשר התשובה הנכונה מבין ארבע התשובות האפשריות הינה "מעודדים לאלימות". עוד נשאלים התלמידים על המקורות מהם נובעת האנטישמיות המודרנית? כאשר התשובה הנכונה כוללת ארגונים מוסלמים לצד ארגון ה-BDS. שאלות אלו מיישרות קו עם תפיסת עולם פוליטית קיצונית וגזענית, אשר רואה בכל מה שנמנה על הצד פלסטיני/ערבי/מוסלמי כאלים, טרוריסט ומהווה איום, ואינן ראויות להיות חלק ממערכת חינוך המחנכת לניטרליות, לפלורליזם ולרב תרבותיות, על אחת כמה וכמה, כאשר מתבקש התלמיד הערבי להטמיע את ערכים אלו בעצמו, ובכך מביאה המערכת לדיכוי של התלמיד הערבי ופוגעת קשות בתדמיתו העצמית בפני עצמו.

9. למותר לציין כי, שאלות אחרות הנופלות בלב הסכסוך הפלסטיני-ישראלי העמוק והנמצאות במחלוקת פוליטית, כגון הסיבות העומדות מאחורי יציאת ישראל מרצועת עזה, והמוכנות של ישראל לפינוי שטחים ויישובים למען פתרון הסכסוך, ושאלות אחרות רבות אודות נושאים הנמצאים בלב המחלוקת גם הן נשאלות לתלמידים, כאשר התלמיד מתבקש לבחור תשובה אחת נכונה. עצם הצגת שאלות המחייבות דיאלוג מטבען בצורה חד צדדית יש בה משום העברת מסר מטעה לתלמידים, וסיכול לכל ניסיון לחנכם לדיאלוג ולבחינת הנושאים המורכבים על כל צדדיהם טרם גיבוש עמדה. כך גם, יש בה משום סיכול לכל אפשרות לעידוד חשיבה ביקורתית אצל התלמידים, או מחשבה עצמאית ויזומה, כעקרונות חוק חינוך ממלכתי.

10. הסרטונים הם מעין שטיפת מוח בוטה אשר מנסה לעצב את השקפת עולמם של התלמידים המתבגרים כראות עיניהם של עורכי הקורס והדוברים בו. אף יצוין כי, חלקים מסוימים של הסרטונים מכילים מידע שאינו מדויק בעליל, ועוד מציגים נושאים ש"במחלוקת" כנושאים ש"בעובדה", דבר שיש בו משום הטעיה בוטה לתלמידים המשתתפים בקורס. הדברים מקבלים משנה חומרה כאשר התלמיד הערבי, הנמנה על המיעוט, אמור להטמיע את התכנים הללו בעצמו.

11. זאת ועוד, הקורס מהווה תניה גורפת לכל סוגי המשלחות הבית-ספריות, כשאינן הוא עושה את האבחנה המתבקשת בין סוגי המשלחות בהם מבקשים התלמידים להשתתף או מטרותיהם השונות של המשלחות. כך גם, אין הוא רגיש להבדלי השפה בין התלמידים, כאשר הקורס מוצג אך ורק בשפה העברית.

12. הקורס מנוגד לערך של פלורליזם במערכת החינוך. הוא פוגע בחופש הביטוי של התלמידים, בכך שמכניס לפיהם מסרים וכופה עליהם להתבטא בצורה אחידה. זאת לצד פגיעתו בתכליותיו של חוק חינוך ממלכתי כפי שהובאו בפסק דינו של כב' השופט הלוי בבג"ץ 1067/08 עמותת "נוער כהלכה" נ' משרד החינוך, סג (2) 398 (2009) (להלן: "עניין עמנואל"), בפסקה 13 לפסק דינו;

" מטרות החינוך נוגעות לעולם התוכן ממנו הגיע התלמיד ולתרבותו, הן נוגעות למורשתו ולאורח חייו, ועל מוסדות החינוך לאזן בין הצורך להקנות כלים ומיומנויות, איתם יוכל תלמיד לצאת אל העולם ולממש את יכולותיו, לבין הצורך התרבותי, הערכי והלאומי לגבש את אופיו של התלמיד ולחנכו לאור זהותו הלאומית ומורשת אבותיו."

13. זה המקום לציין כי, השאלות והתשובות הלא חוקיות המוצגות בקורס, אינן רק בבחינת פגיעה בערך השוויון, אף יותר, הן מהוות השפלה בוטה לתלמיד הערבי בפרט, ומנוגדות לחובה החקוקה לכבד את האדם באשר הוא, לפי חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

14. נוכח כל האמור לעיל, הנכם מתבקשים לפעול לאלתר לביטול חוזר המנכ"ל המחייב את התלמידים לעבור את קורס ההסברה הממשלתי כתנאי לאישור השתתפותם במשלחות לחו"ל, וזאת בכדי לאפשר לתיכון מאסאר לשוב ולקיים שגרה חינוכית רגילה, ולאפשר לתלמידי התיכון להשתתף במשלחת שמתוכננת לחודש ספטמבר/אוקטובר הקרוב.

15. אבקש את תגובתכם תוך 30 יום.

בכבוד רב,

נארימאן שחאדה זועבי, עו"ד

העתק : היועץ המשפטי של הממשלה, באמצעות פקס : 02-6467001